

Foto: Peter Uhan

**Ana Jerman Obreza, 28. 9. 2026**

# Osebi, v besede odeti

## Srečko Kosovel, Fanica Obid: Jesen moje mladosti. SNG Nova Gorica in GO!2025 – Evropska prestolnica kulture, datum premiere 9. 9. 2026 in datum ogleda 12. 9. 2026.

V jubilejnem letu **Srečka Kosovela,** ko od njegove preuranjene smrti mineva sto let, kar mrgoli od kulturnih dogodkov, ki pijejo iz vrelca pesnikove ustvarjalnosti in beležijo okljuke njegove življenjske poti. S Kosovelovo osebnostjo in delom nas

zbližujejo številne razstave, koncerti uglasbene poezije, nove knjižne izdaje njegovih del, literarna omizja, radijske oddaje in – gledališki dogodki.

Predstava *Jesen moje mladosti* za besedilno izhodišče jemlje korespondenco med Srečkom Kosovelom in **Fanico Obid – Mirjam**, ki je bila letos objavljena v posebni jubilejni knjižni izdaji pod naslovom *Ali vi še kaj pišete?* (Mladinska knjiga). Fanica Obid, tudi sama pesnica, predvsem pa aktivistka, tako na področju narodnorevolucionarnih vprašanj kot vprašanj ženske emancipacije, je bila zvesta Kosovelova pisemska sogovornica in zaupnica. Osrednje gonilo majhne avtorske ekipe, ki se je soočila s posebno odrsko preizkušnjo korespondenčne besedilne predloge, je bila režiserka **Patrizia Jurinčič Finžgar**, ki je tudi pripravila odrsko priredbo pisemske izmenjave ter domislila scenografijo in kostumografijo.

Mlada intelektualca in pisca sta si pisma izmenjavala v obdobju 1922–1926. Ko sta dopisovanje pričela, še nobenemu od njiju ni bilo niti dvajset let, Srečko je bil maturant ljubljanske realke, Fanica pa dijakinja tolminskega učiteljišča. Srečanja na straneh pisemskega papirja so ju kljub razdalji zbliževala, saj sta v izmenjavi svetovnonazorskih mnenj in v izpovedih intimnih razpoloženj lahko razpoznavala, kako sorodnih duš sta. V mišljenje in čutenje pisemskih protagonistov sta vstopala igralca **Nejc Kravos** kot Srečko Kosovel in **Hela Beltram** kot Fanica Obid, sicer oba še študenta igre na ljubljanski AGRFT. Pri obeh igralcih je bil opazen predan pristop k vlogi, od obeh (in, kajpak, iz samega besedila) je vel močan mladostni zagon, ki se veseli velikih nalog v prihodnosti. Ob veliki količini besedila ne gre spregledati tudi njune dobre govorne pripravljenosti (lektorica **Klasja Kovačič**).

Količina podanega besedila sicer predstavlja kleč za varno plovbo uprizoritve. Tako Srečko Kosovel kot Fanica Obid sta si bila z besedami zelo domača in tudi njuna pisma imajo lastno literarno kvaliteto. Literarnost že po svoji naravi (običajno) izpodbija dramatičnost, zato tovrstna dela predstavljajo zagoneten odrski material. Prevelika gostota že tako sporočilno bogatega besedila postane hitro naporna za koncentracijo publike. Poleg tega dramaturgija pisemske izmenjave ostaja (vsaj generalno) zvesta dejanski kronologiji, saj zasleduje znanstvo, ki se hitro razvije v živahno tovarištvo in zaupno prijateljstvo, zaide pa tudi v smer zaljubljenosti. Morda se zdi pomembno razjasniti celotno razvojno pot nekega odnosa – a resnična »drama« se na odru začne šele v trenutku, ko se njune poti pričnejo razhajati. V negotovi prihodnosti njune zaupnosti uprizoritev v polnosti živo zadiha in občinstvo posrka v vrtinec tinte in zatajenih solz. Predvsem v prvi polovici uprizoritve bi torej bilo dobrodošlih nekaj krepkih

dramaturških črt, več srečanj v tišinah in glasbi, v golih odrskih dejanjih in stanjih. V celoti gledano, so najmočnejši prizori predstave vselej v trenutkih neposrednejših srečanj.

---

> Morda se zdi pomembno razjasniti celotno razvojno pot nekega odnosa – a resnična 'drama' se na odru začne šele v trenutku, ko se njune poti pričnejo razhajati.

---

Režija Patrizie Jurinčič Finžgar sicer sledi notranji logiki pisemskih izpovedi in predvsem z iznajdljivimi scenskimi spremembami gradi mikrookoliščine za posamične pisemske izpovedi. S tremi različno dolgimi lestvami in desko na ducat različnih načinov ustvari različne prostore (npr. Kosovelova študentska soba, klopca v parku) in priložnosti za odraz odnosa (npr. njena vzvišenost in daljina, ko igralka zleze na vrh lestve). Pomemben scenski element predstavljajo tudi lučno oblikovanje in projekcije (oblikovalec svetlobe **Matjaž Bajc**, oblikovalca projekcij **Vanja Miloš Jovanović** in **Matej Pirkovič**), ki predvsem z rabo grafoskopa soustvarjajo scenske preobrazbe in s senčnimi slikami na zadnji steni dodatno plast pripovedi. Podobe senc, ki živijo na zadnji steni, nas lahko pritegnejo v lastno pripoved tudi mimo gostega toka besed, ki si ga v pismih izmenjujeta protagonista. Poleg tega se z rabo grafoskopske projekcije režija izogne razlagam okoliščin, ki jih pisma ne vsebujejo (izpovedna pesem, posvečena Fanici Obid – Mirjam; najava bodočega moža **Zorka Jelinčiča**). V igralsko interpretirano pisemsko gradivo na treh mestih poseže dokumentarni zvočni posnetek ene od sester Srečka Kosovela, ki pa je žal težko oz. le delno razumljiv – enkrat razumljivosti njenega govora sicer pomaga projekcija zapiskov z grafoskopom. Poseben moment predstave je projekcija bežečih črk in številk, ki jih z mini projektorjem Hela Beltram kot Fanica Obid iz dlani spušča v prostor in na pesnika, ki se (tudi skozi lastno izpoved) rojeva na novo. Prizor nas posrka v vesoljstvo novih, še ne docela izraženih idej in Kosovelovih brezštevilnih ustvarjalnih slutenj, ki imajo šele privreti na dan.

Večji del predstave je glasbeno opremljen z avtorsko glasbo **Andrejke Možina**. Za vse violinske parte v predstavi je bila uporabljena violina Srečka Kosovela; pa vendar (žal) violina nima osrednjega glasu v glasbeni partituri. Arpeggii in

pizzicati instrumentu ne dajo, da bi se polno razpel, in klavir odzvanja jasneje. Glasbena produkcija na mestu dramaturškega stopnjevanja potencira akustični zven in ga pretvori v zven popularne glasbe, kar pa ne zazveni v harmoniji z iskrenostjo besedilnih izpovedi.

Igralca zanosno sledita besedam in čustvenim stanjem osebnosti, ki jih portretirata. Hela Beltram v veliki meri utelesi pokončnost, ponos, inteligenco, duhovitost in odrezavost te mlade ženske, pogrešimo pa niansiranje njene občutljivejše in bolj melanholične plati osebnosti. Nejc Kravos prehodi pot od sanjavega in nadarjenega, idealističnega mladeniča do pesnika, ki svoje poslanstvo zrelo sprejema ter brezkompromisno sledi lastni (umetniški) poti. Posebej močna je njegova poslednja izpoved, v kateri predstava (po dejanskem dramaturškem vrhu) doseže vrhunec. Pretanjeno niansirane globine pesnikove notranjosti zazvenijo razločno in polnopomensko.

V predstavi *Jesen moje mladosti* lahko skozi izbor in interpretacijo intimnih zapisov na nov način srečamo »vsem dobro znanega« lirika Krasa in avantgardista ter njegovo dokaj nepoznano zaupnico. Majhna ustvarjalna ekipa se je spopadla z za oder zahtevnim materialom in je v projekt očividno vložila veliko ustvarjalne vneme. Čeprav bi bilo treba besedilno predlogo skorajda prepoloviti za celovitejšo absorpcijo, z nami po ogledu ostane nekaj poetičnih podob ter jasen vtis Kosovelove pretanjenosti in odtisa, ki ga je v pesnikovi duši napravila pokončna osebnost Fanice Obid.

---

Iz enciklopedije:

JESEN MOJE MLADOSTI | Srečko Kosovel | Andrejka Možina | Ana Obreza | Klasja Kovačič | Patrizia Jurinčič Finžgar | Nejc Kravos | Matjaž Bajc | Vanja Miloš Jovanović | Matej Pirković | Hela Beltram

---

## **Oder** — Portal slovenskih uprizoritvenih umetnosti

Oder je osrednji portal slovenskih uprizoritvenih umetnosti, ki povezuje podatke o uprizoritvah, ustvarjalcih, producentih, fotografijah, člankih, kritikah, digitalnih razstavah in aktualnem gledališkem dogajanju. Upravlja ga Slovenski gledališki inštitut (SLOGI) in predstavlja osrednjo vstopno točko za raziskovanje slovenske gledališke dediščine.

Portal Oder financirata Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Evropska unija – NextGenerationEU iz sklada Načrta za okrevanje in odpornost.

*Fotografija na naslovnici je delo fotografa Boštjana Laha. Fotografija je nastala ob uprizoritvi lutkovne predstave Proces ali Žalostna zgodba, režiser Matija Solce, Lutkovno gledališče Maribor, 2012. Na fotografiji sta igralca Miha Bezeljak in Miha Arh k.g.*

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

NAČRT ZA OKREVANJE IN ODPORNOST

Financira Evropska unija
NextGenerationEU

**Uredništvo**

dr. Gašper Troha, odgovorni urednik portala Oder, slogi@slogi.si
mag. Ana Kocjančič, urednica Enciklopedije, oder@slogi.si
Ksenija Kaučič, urednica Scene, ksenija.kaucic@slogi.si
Nika Arhar, urednica Kritik in Mnenj, kritika@slogi.si
Pomočnica urednice Kritik in Mnenj: Urška Bračko
Uredniški odbor Kritik in Mnenj: Nika Arhar, mag. Primož Jesenko in Sara Živkovič Kranjc

**Slovenski gledališki inštitut (SLOGI)**

Mestni trg 17, 1000 Ljubljana
oder@slogi.si
+386 1 241 5800